

QUATUOR
AKILONE

03 FEB. '19

BOZAR NEXT GENERATION

GRANDE SALLE HENRY LE BŒUF ·
GROTE ZAAL HENRY LE BŒUF

QUATUOR AKILONE

EMELINE CONCÉ, violon · viool
ELISE DE-BENDELAC, violon · viool
TESS JOLY, alto · altviool
LUCIE MERCAT, violoncelle · cello

ALBAN BERG
1885-1935

Quatuor à cordes · Strijkkwartet, op. 3 (1910)

- Langsam - Etwas Rascheres Tempo
- Mässige Viertel - Bewegter

WOLFGANG AMADEUS MOZART
1756-1791

Quatuor n° 19 en ut majeur, «Les Dissonances» · Strijkkwartet nr. 19 in C, «Dissonanten», KV 465 (1785)

- Adagio - Allegro
- Andante cantabile
- Menuet (Allegretto)
- Allegro

12:00

fin du concert · einde van het concert

soutien · steun

Gelieve uit respect voor de artiesten en de muziek de stilte te bewaren. Schakel je gsm of elektronisch uurwerk uit en hoest niet onnodig. Het is verboden te fotograferen, te filmen en opnames te maken. Pour les artistes et la musique, merci de respecter le silence. Veuillez à éteindre téléphones portables, montres électroniques et à réprimer les toux. Il est interdit de photographier, filmer et enregistrer.

FR Les quatuors à cordes sont une affaire de connaisseurs. Ils imposent aux compositeurs, aux interprètes et aux auditeurs un niveau d'exigence élevé. Dans la tradition austro-allemande, le quatuor à cordes relève de la musique « absolue », une musique qui n'est autre que musique. À quelques exceptions près – notamment les *Lettres intimes* de Janáček –, les quatuors à cordes ne s'inspirent donc d'aucun programme sous-jacent. Beethoven et Brahms ont tout particulièrement contribué à faire du quatuor à cordes le parangon de l'abstraction et de la composition parcimonieuse. Pour les musiciens, interpréter d'une manière aussi transparente et naturelle que possible cette musique souvent complexe représente un grand défi. Ajoutez-y l'égalité entre les quatre musiciens et le fait qu'ils doivent, ensemble, sonner comme s'ils ne faisaient qu'un. Heureusement, avec les quatre Parisiennes du Quatuor Akilone, nous sommes entre de bonnes mains. Si vous avez écouté l'un de ses enregistrements, vous saurez que la presse ne se trompe pas lorsqu'elle le décrit comme un ensemble extrêmement poétique, élégant, raffiné et intelligent. Ce quatuor n'existe que depuis 2011, mais son curriculum vitae est déjà chargé de nombreuses tournées, enregistrements d'albums, concours et projets de musique de chambre passionnants.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) a dédié son premier important recueil de quatuors à cordes à son grand exemple, Joseph Haydn. « Ils sont le fruit d'un travail long et pénible », explique-t-il. Tout comme Haydn, Mozart écrit une musique regorgeant de contrepoint, de variations en tous genres et d'inventivité harmonique.

Mais il intègre à ces quatuors baptisés « Haydn » sa propre griffe, que l'on reconnaît surtout à son originalité mélodique, à sa subtilité harmonique et à quelques interventions formelles. De ce cycle, le *Quatuor « Dissonances »*, KV 465 en est l'exemple le plus marqué. Ce quatuor doit son nom à l'introduction lente et harmoniquement audacieuse du premier mouvement. Elle semble conçue comme un long nuage sonore dissonant. Au moment où retentit le do majeur, tonalité principale du quatuor, dans l'*Allegro*, toute cette tension s'évapore soudain. Remarquez comment les notes répétées suscitent la tension dans l'introduction pour ensuite dynamiser l'*Allegro*.

Alban Berg (1885-1935) a composé son *Quatuor à cordes, op. 3* en 1910, environ 130 ans après la création du *Quatuor « Les Dissonances »* de Mozart. Si le langage hardi de Mozart s'approchait déjà du romantisme, Berg va encore plus loin et repousse dans cet opus les limites de la tension harmonique. Là où Mozart résout la tension par une série d'accords de do majeur, Berg écrit de manière si chromatique (avec de nombreux demi-tons qui suscitent une tension permanente) que l'auditeur ne sait plus vraiment où la musique l'emmène. Il s'agit de la dernière œuvre que Berg a écrite sous l'œil attentif de son professeur de composition Arnold Schönberg. Tout comme ce dernier, il explore les limites de la tonalité et compose une musique dense et cohérente dont les motifs sont travaillés avec subtilité. Berg intensifie ce langage entraînant en poussant à l'extrême les changements de tempo et les contrastes dynamiques.

Elise Simoens

nl Strijkkwartetten zijn bedoeld voor fijnproevers. Zowel voor componisten als voor uitvoerders en luisteraars ligt de lat in het strijkkwartet heel hoog. De Duits-Oostenrijkse traditie wil dat een strijkkwartet 'absolute' muziek is, muziek dus die enkel en alleen over zichzelf gaat. Op enkele uitzonderingen na - denk maar aan de *Intieme Brieven* van Janáček - zitten er dus geen programma's achter strijkkwartetten. Het zijn vooral Beethoven en Brahms die ervoor gezorgd hebben dat het strijkkwartet het toonbeeld geworden is van compositorische zuinigheid en abstractie. Voor musici is het een grote uitdaging om deze vaak complexe muziek op een zo transparant en natuurlijk mogelijke manier te laten klinken. Daarbij komt dat de vier musici evenwaardig zijn en samen als één homogeen instrument moeten klinken. Nu zijn de vier Pariennes van het *Quatuor Akilone* de geknipte musici voor een dergelijk engagement. Wie hun opnames kent, weet dat de perscommentaren over een uiterst poëtisch, elegant, geraffineerd en intelligent strijkkwartet niet uit de lucht gegrepen zijn. Dit kwartet bestaat amper sinds 2011, maar heeft er al een hele reeks concertreizen, cd-opnames, wedstrijden en interessante kamermuziekprojecten opzitten.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) droeg zijn eerste belangrijke strijkkwartetbundel op aan zijn grote voorbeeld Joseph Haydn. 'Zij waren de vrucht van een lange en moeizame arbeid' zo getuigde Mozart erover. Net zoals Haydn, schrijft Mozart hier muziek waarin contrapunt, variatietechnieken en harmonische vindingrijkheid opvallen. Maar hij voegt daar in deze zogenaamde Haydnkwartetten ook meteen een

eigen toets aan toe. Vooral op het vlak van melodische vindingrijkheid, harmonische verfijning en enkele formele ingrepen herkennen we hier duidelijk de pen van Mozart. Binnen de cyclus Haydnkwartetten is het *Dissonantenkwartet* KV 465 daar het meest uitgesproken voorbeeld van. Dit kwartet heeft zijn bijnaam te danken aan de harmonisch gewaagde langzame inleiding van het openingsdeel. Het lijkt wel alsof deze inleiding bedoeld is als één lange dissonante klank. Het moment waarop do groot, de hoofdtoonard van het kwartet, weerklinkt in het *Allegro*, lost meteen alle spanning op. Merk op dat de herhaalde noten die in de inleiding spanning opwekken, in het *Allegro* net zorgen voor stuwung.

Alban Berg (1885-1935) componeerde zijn strijkkwartet opus 3 in 1910, een 130-tal jaar na de eerste uitvoering van Mozarts *Dissonantenkwartet*. Waar Mozarts taal al gewaagd romantisch was, drijft Berg in zijn *Opus 3* de harmonische spanning echt tot het uiterste. Mozart lost de spanning nog op in een reeks heldere do-groot-akkoorden, Berg echter schrijft zo chromatisch (met veel halve tonen, die voortdurend spanning creëren) dat je als luisteraar vaak niet meer weet waar je naartoe geleid wordt. Het is het laatste werk dat Berg onder het toezien van zijn compositieleraar Arnold Schoenberg schreef. Net zoals zijn leraar tast hij de grenzen van de tonaliteit af en schrijft hij uiterst gebalde, motivisch ragfijn uitgewerkte en samenhangende muziek. Berg intensificeert deze meeslepende taal nog extra door ook qua tempowissels en dynamische verfijning tot het uiterste te gaan.

Elise Simoens